

– KÖZLEMÉNYEK –

TÍZÉVES AZ EREKY ISTVÁN KÖZJOGI KUTATÓKÖZPONT

1. Történeti visszatekintés

A Pázmány Jogi Kar megalapításától kezdve az Alkotmányjogi, Közigazgatási jogi és Pénzügyi jogi tanszékek között szoros szakmai és kollegiális együttműködés alakult ki már a Kar alapításától, amikor ez a három tanszék egy közös intézetet alkotott. Később, az intézeti struktúra megszűnésével azonban e szoros együttműködés nem változott. Az oktatás mellett már a kezdetektől hangsúlyos volt a kutatás, mint az egyetemhez szükségszerűen kapcsolódó alaptevékenység, amelyet az alapító tanszékvezetők (Kilényi Géza, Tamás András, Halustyik Anna) egyértelműen támogattak. Az első évtized kutatásai nem egységes szervezeti keretben folytak, hanem általában egyedi tevékenységek, vagy valamelyik professzor körül formálódó kisebb közösség munkái voltak. A kutatások között már ekkor is volt akadémiai, vagy egyéb állami finanszírozású projekt.¹

2010-ben, a 90-es évek utáni időszak legjelentősebb közjogi reformja egyértelműen felvetette az igényt a koordinált és strukturált kutatások megszervezése iránt. A Közigazgatási Jogi Tanszék vezetője, Varga Zs. András professzor – akit az Országgyűlés ebben az időben az új Alkotmány előkészítéséért felelős bizottságának tagjává is választott – indította el azt a folyamatot, amely mára a Kar egyik legjelentősebb tudományos műhelyéhez vezetett.² A 2011. áprilisában elfogadott új Alaptörvény és az ezt követő jogalkotási hullám a kormányzati struktúrától az igazságszolgáltatásig a legkülönbözőbb témakörökben olyan impulzusokat adott, amelyek a karon dolgozó kutatók közös kutatómunkáját igényelték.

2011. január 14-én ezért alakult meg PPKÉ JÁK Közigazgatási Jogi Tanszékén egy kutatócsoport, amely *Erekly Istvánnak*, a két világháború közötti időszak meghatározó közjogász-tudósának nevét vette fel, azzal a céllal, hogy az akkor zajló közigazgatásfejlesztésnek aktív részese legyen. A kutatási fókusz azonban hamarosan bővült, hiszen a mindeközben zajló közjogi reform okán tágabb alkotmányjogi területek is tudo-

¹ Ld. pl. az OTKA ÁJP 47311 azonosítójú kutatás eredményeit: PÁLL Balázs (szerk.): *A Közjogi Államtudományi Kutatócsoport publikációi*. I–II. k. Budapest, Rejtjel, 2006.; továbbá PÁLL Balázs (szerk.): *A Közjogi Államtudományi Kutatócsoport Publikációi*. III. k. Budapest, Szent István Társulat, 2007.

² Ld. a 47/2010. (VI. 29.) OGY határozatot. A Bizottság alkotta meg Magyarország Alkotmányának szabályozási elveiről szóló határozati javaslatot, amelyet 9/2011. (III. 7.) OGY határozattal fogadott el a Ház.

mányos vizsgálat körébe kerültek. A vizsgálati tárgykörök, valamint a kutatócsoport tagságának bővülésével szükségessé vált egy újabb belső reform.

2014 februárjában fogadta el a Kari Tanács azt a határozatát, amely lehetővé tette a kutatócsoportoknál szervezettebb, állandó és nyilvántartott tagsággal rendelkező központok felállítását. Az Ereky István Közjogi Kutatóközpont 2014. március 19-én tartotta alakuló ülését. A kutatóközpont alapítója és irányítója: Varga Zs. András tanszékvezető egyetemi tanár, igazgatója Gerencsér Balázs Szabolcs, a Közigazgatási Jogi Tanszék docense lett.

2. Az Ereky Kutatóközpont célja és működése

Célunk olyan közös és egyéni kutatási tervek létre hozása, amelyek mindig aktuális kérdésekre keresnek választ. Részt kívánunk venni olyan központi és helyi közigazgatási fejlesztésekben, amelyekhez elengedhetetlen a tudományos meglapozás, a nemzetközi összehasonlítás, a tervezés. A Kutatóközpont olyan kutatásokat folytat, amelyek igazodnak a Pázmány Péter Katolikus Egyetem küldetéséhez és profiljához; elősegíti a párbeszédet, a kölcsönös fejlődést és az emberközpontú – humánus – világ megvalósulását.

A kutatási területek az alkotmányjog, valamint a központi és területi közigazgatás, illetve a közigazgatás kontroll-mechanismusainak legváltozatosabb témaköreit érintik. A Kutatóközpont főleg pályázatokon, konferenciákon, tudományos és szakmai rendezvényeken vesz részt, azaz elsősorban a hagyományosnak mondható tudományos platformokon jelenik meg. Mindezek mellett tudománynépszerűsítő és más tevékenységet is folytatunk.

Alapítástól kezdve senior kutatók és doktoranduszok, valamint – nem egyszer – hallgatók, közösen dolgoznak egy projekten, amely független attól, hogy alap-, vagy alkalmazott kutatást folytatunk-e éppen. A kutatók közötti szoros szakmai együttműködés és a jó személyes kapcsolat fontos számunkra, ami összekapcsol bennünket a kar alapító professzorainak munkásságával és a katolikus egyetem küldetésével.

Tagságunk az elmúlt tíz évben folyamatosan gyarapodott és változott. 2021. évre összesen 30 tagot számlálunk. Ebből 4 professzor, 7 habilitált docens, 14 PhD fokozatot szerzett kutató, 4 doktorjelölt és egy tiszteletbeli tag. A tagságról és minden egyéb érdemi kérdéstről a taggyűlés határoz az évi rendes ülésen. Az egyre sokrétűbb működést immár titkár segíti. Az Ereky Kutatóközpont jelenleg nem önálló szervezeti egysége – Karnak, nincs önálló jogi személyisége. Működésünk átláthatóságát a honlapon zajló folyamatos online kommunikáció és a rendszeres beszámolók biztosítják, valamint az, hogy a Kutatóközpont vezetése és tagsága között folyamatos és közvetlen kapcsolat van. Mivel a kutatóközponti tagsághoz semmilyen jogviszony nem tartozik jelenleg, így a tagság kizárólag a közös munkában való aktív részvétellel jeleződik ki.

3. Nemzetközi tevékenység az eljárásjogtól az oktatási jogig

Az Ereky Kutatóközpont megalakulásától kezdve nagy hangsúlyt helyezett a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére. 2013-ban, amikor a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) hatálybalépésének 10. évfordulójára készültünk, első nemzetközi projektünket is létrehoztuk „*a tagállami közigazgatási eljárásjogok az EU eljárási modelljének fényében*” címmel. A kutatás egyszerre vizsgálta az magyar eljárásjogi reformtörekvéseket, valamint az EU Bizottsága által készített modelltörvényt³, amelyet a Bizottság egy nemzetközi, tudományos szakértőkből álló testülettel (Research Network on EU Administrative Law – ReNEUAL), amelyben egyetemünk részéről Varga Zs. András professzor vett részt. Az eljárásjogi reformokkal kapcsolatban nemzetközi professzor-szemináriumot tartottunk 2013-ban, amelyre a ReNEUAL tagjait hívtuk meg, valamint „*A tagállami közigazgatási eljárásjogok az EU eljárási modelljének fényében*” címmel nemzetközi konferenciát rendeztünk 2015-ben, amelyről kétnyelvű tanulmánykötetet adtunk ki.⁴

A projektől függetlenül a ReNEUAL egyik kiváló vezetőjével, prof. *Giacinto della Cananea*val további kapcsolat maradt fent, amelynek eredményeként tantermi előadást tartott mind az alapképzésen, mind pedig a doktori iskolában, valamint újabb közigazgatási kutatásokban is együttműködő partnerek lettünk. Mindezek elismeréseként Cananea professzornak tiszteletbeli kutatóközponti tagságot adományoztunk 2016-ban.

További állandó nemzetközi partnerünk a belga székhelyű *European Association for Education Law and Policy* (ELA), illetve e civil szervezet elnöke, *Jan de Groof* professzor, aki jelenleg az Antwerpeni Egyetem, valamint bruge-i College of Europe, a Tilburgi Egyetem és a moszkvai National Research University – Higher School of Economics tanára, valamint korábban az UNESCO oktatási jogi különmegbízottja volt. A vele való együttműködésben az Ereky Kutatóközpont több jelentős projektet is megvalósított, és jelenleg is folyamatos a közös munka.

Az első oktatási jogi nemzetközi projektünk keretében 2016-ban valósult meg a „*The Justiciability of the Prior Right to Education – The Role of Civil Society for the Awareness, Advocacy and Accountability of the Right to Education*” című háromnapos nemzetközi konferencia, amelyre Párizstól Moszkváig különböző jeles egyetemekről valamint az Egyesült Államokból érkeztek résztvevők.

2019 decemberében szoros szakmai együttműködést alakítottunk ki az *Oktatási Jogok Biztosával* (OJB), amely intézmény létrehozásának 20 éves fennállását „*Oktatási jogok 20 év távlatában*” címmel közös konferenciával köszöntöttük.

A folyamat eddig harmadik lépcsőjeként 2020-ban, közel három éves előkészítési munkálatok után, immár hármas együttműködésben (ELA – OJB – Ereky) ismételten nemzetközi konferenciát tartottunk „*Safe Schools and Education Rights in a (Post)*

³ ReNEUAL Model Rules on EU Administrative Procedure 2014, http://www.reneual.eu/images/Home/ReNEUAL-Model_Rules-Compilation_BooksI_VI_2014-09-03.pdf.

⁴ GERENCSÉR Balázs – BERKES Lilla – VARGA Zs. András (szerk.): *A hazai és uniós közigazgatási eljárásjog aktuális kérdései – Current Issues of the National and EU Administrative Procedures (the ReNEUAL Model Rules)*. Budapest, Pázmány Press, 2015.

Pandemic Era” címmel. A SARS-COV-2 vírus okozta világjárvány idején megrendezett konferencia a Kar történetének első online nemzetközi konferenciája volt. A rendezvény sikerét mutatta, hogy 74 résztvevő 4 kontinensről azonos időben vett részt.⁵ Az oktatási jogok tudományos feldolgozása iránti nagy nemzetközi érdeklődés miatt a következő évekre több projekt terveit készítettük el.

4. Jelentősebb kutatások a pilotoktól a Big Datáig

Az Ereky Kutatóközpont az elmúlt tíz évben összesen huszonegy olyan kutatási projektet folytatott le, amely több kutató közös tudományos munkájának eredményeként valósulhatott meg. Ezek közül tizenegy nemzetközi együttműködésben megvalósuló kutatás volt, amely során nemzetközi konferenciát szerveztünk, illetve idegennyelvű kiadványt hoztunk létre. Mindezekon felül jelentősek azok a kutatások is, amelyeket a Kutatóközpont tagjai egyénileg folytattak és eredményeképpen konferencia-előadások, szaktanulmányok és monográfiák születtek. Minden projektről és a kutatásaink eredményeként megszülető tudományos közleményekről folyamatos tájékoztatást adunk honlapunkon (ereky.jak.ppke.hu), ahol ingyenesen elérhetővé (letölthetővé) tesszük minden tudományos eredményünket.

Az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül, kiemelünk pár kutatást, amelyek valamilyen szempontból egyediek vagy fontosak voltak a kutatóközpont eddigi tíz évében.

A *közigazgatási modellkísérletek*, azaz pilot projektek alkalmazhatóságának vizsgálata során külföldi államok, nemzetközi szervezetek pilot-technológiáit elemeztük egységes szempontrendszer alapján, majd ezek alapján a közigazgatási modellezés lehetőségeit és módszertanát, standardjait határoztuk meg. Ez a projektünk volt az első, amely senior és junior kutatók együttes munkájára épült. A kutatás során több workshopot tartottunk, eredményeinket pedig egy konferencián, valamint magyar és angol nyelvű kötetekben közzétettük.

A *jogalkotás* egyike azon kutatási területeknek, amely a legkülönbözőbb relációkban merül fel. Szinte mindegyik kutatásunk tartalmaz utalást a jogalkotásra, arra azonban minden kritikai megközelítésű vizsgálatnál figyelünk, hogy ne álljunk meg a problémák felvázolásánál: megoldási javaslatokat is keressünk. Véleményünk szerint a kutatás hátrányos öncélúságát éppen az fogja kizárni, ha a megalapozottsága mellett a jövőbe mutat. E körben kiemelendők a 2019 májusi *Evaluation of Legislation* és a 2020 novemberi – online módon megtartott – *Supervising COVID Legislation*, valamint a 2021. tavaszi *Bindingness of EU Soft Law* című konferenciák.

Az *igazságszolgáltatás* is hasonlóan visszatérő kutatási téma az Ereky eddigi tíz évében. Főbb kutatásként *Az ügyész büntetőjogon kívüli szerepe* (2012), *Intézményi garanciák a gyakorlat oldaláról: az ombudsman és az Alkotmánybíróság* (2015), *Közigazgatási bíráskodás válaszüton* (2016) projekteket említjük meg.

⁵ Észak Amerikából: Kanada és USA, Afrikából: Dél-Afrika, Ausztrália, valamint Európából: Belgium, Hollandia, Franciaország, Spanyolország, Olaszország, Egyesült Királyság, Lengyelország, Észtország, Litvánia, Ausztria, Magyarország.

2017-ben annak vizsgálatát tűztük ki célul, hogy a 21. században hogyan hangolható össze a szabadság és biztonság egy-egy aspektusa: a *magánszféra és a nemzetbiztonság*. A projekt keretében magyar és angol nyelvű konferenciát szerveztünk az Igazságügyi Minisztérium támogatásával, valamint tanulmánykötetet jelentettünk meg.⁶

Az *önkormányzati fejlesztések figyelemmel kísérése* című projektben a Belügyminisztériummal működött együtt az Ereky Kutatóközpont.⁷ A projekt stratégiai célja az volt, hogy elősegítse a hatékony és szolgáltató önkormányzati szemlélet kialakulását, fejlesztését és széleskörű gyakorlati alkalmazását. A projekt keretei között megvalósuló kutatások hozzá kívántak járulni a közszolgáltatások települési szintű megújításához.

A kortárs kutatási témák közül a *digitalizáció*, az *adatkezelés* és kapcsolódó területei, mint például a mesterséges intelligencia, Big Data, állami nyilvántartások adatkezelése folyamatosan a Kutatóközpont homlokterében van. Az *adatrobbanás* jelenségére való odafigyelés ugyancsak kulcskérdésnek bizonyulhat a legújabb (4.0) ipari forradalom hajnalán, ezért a tapasztalatok megosztása érdekében 2016-ban az Ereky Kutatóközpont a Magyar Zoltán E-közigazgatástudományi Egyesülettel és a K-Monitorral együttműködésben nemzetközi műhelykonferenciát szervezett jeles külföldi és hazai szakemberek részvételével.

5. Jövőbeli tervek

Az Ereky Közjogi Kutatóközpont 2021-ben tíz éves. A kerek évforduló kapcsán jó vissza- és előre tekinteni. A fent bemutatott pezsgő kutatási tevékenység az Ereky igazi arcát mutatja: minden „erekys” kutató egy alkotói közösségnek a tagja. Az együttgondolkodás, együtt-alkotás olyan szinergiákat teremt, amely magas színvonalúvá és láthatóvá teszi munkánkat.

Kutatásaink a közjog legkülönbözőbb területeit fedik le a klasszikus dogmatikától a menedzsmentig – az *Ex corde Ecclesiae* szellemiségét követve. Szeretnénk mindezt a jövőben úgy végezni, hogy négy körben is nyitunk: egyrészt Kutatóközponton belül, másrészt a társkarok kutatóival való együttműködésben, harmadrészt a magyar akadémiai szférában való megjelenéssel, negyedrész pedig a nemzetközi kapcsolataink bővítésével.

GERENCSÉR Balázs Szabolcs
egyetemi docens,
(PPKE JÁK)

⁶ CSINK Lóránt (szerk): *A nemzetbiztonság kihívásainak hatása a magánszférára*. Budapest, Pázmány Press, 2017.

⁷ A Kormány a KÖFOP éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1004/2016. (I. 18.) Korm. határozatában nevesítette a KÖFOP-2.3.4-VEKOP-15-2016-00002 azonosítószámú, Önkormányzati fejlesztések figyelemmel kísérése II. című kiemelt projektet.